

ประโยค ๑ - ๒

แปล มคธไทย

สอบ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗

แปล โดยพยัญชนะ

๑. ตสฺมี ขณฺเ สกฺโก ตนฺตํ ปสาเรติ สุชชตา ตสฺรํ วฏฺเฏติ ฯ เถโร จินฺเตสิ อิมมหลลกกกาลเป กมฺมํ กโรนฺติ อิมสฺมี นครเ อิมฺเหิ ทฺกคตโร นฺตฺติ มณฺเเว อิมฺเหิ ทินฺนํ อุพฺงกมตฺตมฺปี คเหตุวา อิมํ สงฺคหํ กริสฺสามิตี ฯ โส เตสํ เคหาภิมุโขว อโหสิ ฯ สกฺโก ตํ อากจฺจนฺตํ ทิสฺวา สุขํ อาท ภาทฺเท มยฺหํ อโยโย อิตฺ อากจฺจติ ตํ อปฺสฺสนฺตี วิย หุตฺวา นิสิตฺท ขณฺเณ นํ วณฺเจตฺวา ปิณฺฑปาทํ ทสฺสามาติ ฯ เถโร อากนฺตฺวา เคทฺหวาเร อฏฺฐาสิ ฯ เตปี อปฺสฺสนฺตาวี ย อตฺตโน กมฺมเมว กโรนฺตฺวา โลกํ อากมฺิสุ ฯ อถ สกฺโก เคทฺหวาเร เอโก เถโร วิย ธิโต อุปฺชารฺเหิ ตาวาติ อาท ฯ คนฺตฺวา อุปฺชารฺเธ สามิตี ฯ โส เคหา นิกฺขมิตฺวา เถโร ปณฺจปฺปติฏฺฐิตฺเณ วนฺทิตฺวา อุโภหิ หตฺเถหิ ชนฺนุกานิ โอลมฺพิตฺวา นิตฺถนฺนโต อฏฺฐาย กตฺรตฺเถโร นฺุ โข อโยโยติ โลกํ โอสกฺกิตฺวา อกฺขิณี เม ฐฺมายนฺตีตี วตฺวา นลาญฺเ หตฺถํ ฐเปตฺวา อุทฺธํ โอลเเกตฺวา อโห ทฺกขํ อโยโย โน มหากสฺสปฺตฺเถโร จิสฺสํ เม กุฏฺฐิวารํ อากโต อตฺถิ นฺุ โข ทิลฺลจฺิ เคเหติ อาท ฯ สุชชตา โลกํ อากฺุลา วิย หุตฺวา อตฺถิ สามิตี ปฏฺิวจฺนํ อทาสิ ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. อถ มาลาการโ ภควโต รตนคุขิมยกาณจนคุขิมยสทิสํ อตฺตภาวํ ทิสฺวา ทวตฺตีส-
 มหาปริสลกฺขณปฺปฏฺิมณฺฑิตํ อสฺยานุพฺยณฺชนสิริโสภคฺคํ โอลเเกตฺวา ปสนฺนจิตฺโต กิณฺนุ โข
 สตฺถุ อธิการํ กโรมีติ จินฺเตตฺวา อณฺณํ อปฺสฺสนฺโต อิมฺเหิ ปุปฺเพหิ ภควนฺตํ ปุชฺเสสามิตี
 จินฺเตตฺวา ปุณฺ จินฺเตสิ อิมานิ รณฺโณ นินฺทฺธํ อุปฺฏฺฐานปฺปุฬานิ ราชา อิมานิ อลภนฺโต มํ
 พนฺธาเปยฺย วา ฆาตาเปยฺย วา รณฺฐโต วา ปพฺพาเชยฺย กิณฺนุ โข กโรมีติ ฯ อถสฺส เอตทโหสิ
 ราชา มํ ฆาเตตฺว วา รณฺฐโต วา ปพฺพาเชตฺว โส หิ มยฺหํ ททฺมานปิ อิมสฺมี อตฺตภาเว
 ชีวิตมตฺตํ ฐนํ ทเทยฺย สตฺถุ ปุชฺา ปนฺ เม อนเภาสุ กปฺปโกฏฺฐิสฺสุ อลํ หิตาย เจว สุชชาย จาติ

เฉลย ประโยค ๑ - ๒

แปล มคธเป็นไทย

แปล โดยพยัญชนะ

๑. ในขณะนั้น อ. เทวดาผู้พระราชทานนามว่าสักกะ จึงอยู่ซึ่งหูก อ. นางสุชาดา กรออยู่ ซึ่งหลอด ๆ อ. พระเถระ คิดแล้วว่า อ. ชน ท. เหล่านี้ ย่อมกระทำ ซึ่งการงาน แม้ในกาลที่แห่งตนเป็นผู้ถือเอาซึ่งความเป็นคนแก่ อ. บุคคลอื่น ผู้ถึงแล้วซึ่งยากกว่า กว่าชน ท. เหล่านี้ ในพระนครนี้ เห็นจะย่อมไม่มี อ. เรา รับแล้ว แม้ซึ่งวัตถุสักว่าข้าวต้มกระบายหนึ่ง อันอันชน ท. เหล่านี้ถวายเป็นแล้ว จักกระทำ ซึ่งความสงเคราะห์ แก่ชน ท. เหล่านี้ ๆ อ. พระเถระนั้น เป็นผู้มิหน้า เฉพาะต่อเรือน ของชน ท. เหล่านี้ที่เกี่ยว ได้เป็นแล้ว ๆ อ. เทวดาผู้พระราชทานนามว่าสักกะ เห็นแล้ว ซึ่งพระเถระนั้น ผู้มาอยู่ กล่าวแล้วว่า คุณอนางผู้เจริญ อ. พระผู้เป็นเจ้า ของเรามาอยู่ ทางนี้ อ. เธอ จงเป็นหญิงราวกะว่า ไม่เห็นอยู่ ซึ่งพระผู้เป็นเจ้านั้น เป็น จงนั่ง อ. เรา ท. ลงแล้ว ซึ่งพระผู้เป็นเจ้านั้น โดยขณะ จักถวายเป็น ซึ่งบิณฑบาต ดังนี้ กะนางสุชาดา ๆ อ. พระเถระ มาแล้ว ได้ยืนอยู่แล้ว ที่ประตูแห่งเรือน ๆ อ. ชน ท. แม้เหล่านั้น ราวกะว่า ไม่เห็นอยู่ กระทำอยู่ ซึ่งการงาน ของตน ๆ นั้นเกี่ยว รอแล้ว หน่อยหนึ่ง ๆ ครั้งนั้น อ. เทวดาผู้พระราชทานนามว่าสักกะ กล่าวแล้วว่า อ. สมณะ รูปหนึ่ง เป็นราวกะว่า พระเถระ เป็น ยืนอยู่แล้ว ที่ประตูแห่งเรือน อ. เธอ จงใคร่ครวญก่อน ดังนี้ ๆ นางสุชาดานั้น กล่าวแล้วว่า ข้าแต่ นาย อ. ท่าน ท. ไปแล้ว จงใคร่ครวญ ดังนี้ ๆ อ. เทวดาผู้พระราชทานนามว่าสักกะ ออกจากเรือน ไหว้แล้ว ซึ่งพระเถระ ด้วยอันตั้งไว้เฉพาะซึ่งองค์ห้า เท้าแล้ว ซึ่งเช่า ท. ด้วยมือ ท. ทั้งสอง ทอดถอนอยู่ ลูกขึ้นแล้ว กล่าวแล้วว่า อ. พระผู้เป็นเจ้า เป็นพระเถระรูปไหนหนอ แล ย่อมเป็น ดังนี้ ย่อลงแล้ว หน่อยหนึ่ง กล่าวแล้วว่า อ. นัยน์ตา ท. ของกระผม ย่อมประพฤติ เพียงดั่งว่าคว้น (ย่อมมีคัมภีร์) ดังนี้ วางไว้แล้ว ซึ่งมี ที่หน้าผาก แลดูแล้ว ในเบื้องบน กล่าวแล้วว่า โอ! อ. ความลำบาก อ. พระเถระ ชื่อว่ามหากัสสปะ ผู้เป็นเจ้า ของเรา ท. มาแล้ว ผู้ประตูแห่งกระท่อม ของเรา ลี้กาลนาน

อ. วัตถุ อะไร ๆ ในเรือน มีอยู่หรือหนอแล ดังนี้ ๆ อ. นางสุชาดา เป็นราวกะว่าวุ่นวาย เป็นหน้อยหนึ่ง ได้ให้แล้ว ซึ่งคำตอบว่า ข้าแต่นาย อ. วัตถุอะไร ๆ มีอยู่ ดังนี้ ๆ

แปล โดยอรธ

๒. ครั้งนั้น นายมาลาการ เห็นอัฐภาพพระผู้มีพระภาคเจ้า เหมือนกับแก้วอันมีค่า และทองอันมีค่า แลดูพระสรีระอันประดับด้วยมหาบุรุษลักษณะ ๓๒ มีความงามอันเลิศ ด้วยพระศิริคืออนุพยัญชนะ ๘๐ มีจิตเลื่อมใส คิดว่า เราจะทำการบูชาอันยิ่ง แต่พระศาสดาอย่างไรหนอแล เมื่อไม่เห็นสิ่งอื่นจึงคิดว่า เราจักบูชาพระผู้มีพระภาคเจ้า ด้วยดอกไม้เหล่านี้ คิดอีกว่า ดอกไม้เหล่านี้ เป็นดอกไม้สำหรับบำรุงพระราชาเป็นประจำ พระราชาเมื่อไม่ได้ดอกไม้เหล่านี้ พึงให้จงจำเราก็ได้ พึงให้หมาเราก็ได้ พึงให้เราออกจากแวนแคว้นก็ได้ เราจะทำอย่างไรหนอแล ๆ ครั้งนั้น นายมาลาการนั้น ได้มีความคิดนี้ว่า พระราชา จะทรงให้หมาเราก็ตาม จะทรงให้เราออกจากแวนแคว้นก็ตาม เพราะว่า พระองค์ แม้เมื่อพระราชทานแก่เรา ก็พึงพระราชทานพระราชทรัพย์ พอเลี้ยงชีวิตได้ในอัฐภาพนี้ ส่วนการบูชาพระศาสดา พอแก่การเกื้อกูลและความสุขสำหรับเรา ใน โภคิแห่งกัมปปีมิไช่น้อย จึงสละชีวิตของตนแต่พระตถาคตเจ้า ๆ นายมาลาการนั้น คิดว่า ใจที่เลื่อมใสของเรา ไม่หวนกลับ เพียงใด เราจักทำการบูชา เพียงนั้นทีเดียว เป็นผู้ร่าเริงบันเทิง มีใจเบิกบานเฟื่องฟู บูชาพระศาสดาแล้ว ๆ ถามว่า นายมาลาการนั้น บูชาอย่างไร ? ๆ ตอบว่า ทีแรก นายมาลาการนั้น ชดดอกไม้ ๒ กำมือไปในเบื้องบนของพระตถาคตเจ้า ก่อน ๆ ดอกไม้ ๒ กำมือนั้น ได้ตั้งเป็นเพดานในเบื้องบนพระเศียร ๆ เขาชดดอกไม้ ๒ กำมืออีก ๆ ดอกไม้ ๒ กำมือนั้น ได้ตั้งห้อยลงมาทางด้านพระหัตถ์ขวา โดยอาการอันดอกไม้บังไว้ ๆ เขาชดดอกไม้ ๒ กำมืออื่นอีก ๆ ดอกไม้ ๒ กำมือนั้น ได้ตั้งห้อยลงมาเหมือนอย่างนั้นนั่นแล ๆ เขาชดดอกไม้ ๒ กำมืออื่นอีก ๆ ดอกไม้ ๒ กำมือนั้น ได้ตั้งห้อยลงมาเหมือนอย่างนั้นนั่นแล ทางด้านพระหัตถ์ซ้าย ๆ ดอกไม้ ๘ ทะนาน เป็น ๘ กำมือ แวดล้อมพระตถาคตเจ้าในสถานที่ทั้ง ๔ ด้วยประการฉะนี้ ๆ สถานที่เพียงประตูสำหรับไปเท่านั้น ได้มีข้างหน้า, ขั้วดอกไม้ทั้งหลาย ได้มีหน้าภายใน กลีบทั้งหลาย ได้มีหน้าภายนอก ๆ พระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นราวกะว่าแวดล้อมด้วยแผ่นเงิน ได้เสด็จไปแล้ว ๆ ดอกไม้ทั้งหลาย

แม้ไม่มีจิต อาศัยบุคคลผู้มีจิต ไม่แยกกัน ไม่หล่น ย่อมไป กับพระศาสดาทีเดียว ย่อมหยุดในที่
พระศาสดาประทับยืนอยู่แล้ว ฯ พระรัศมี เป็นราวกะว่าสายฟ้าแลบตั้งแสนสาย เปล่งออก
จากพระสรีระของพระศาสดา ฯ พระรัศมีที่เปล่งออก พุ่งออกทั้งข้างหน้า ทั้งข้างหลัง ทั้งข้างขวา
ทั้งข้างซ้าย ทั้งข้างบนพระเศียร ฯ พระรัศมี แม้สายหนึ่ง ไม่เลือนหายไป โดยที่พร้อมหน้า ฯ
(โดยที่ตรงเบื้องพระพักตร์) แม้ทั้งหมด กระทบระทกนิมิตพระศาสดา ๓ รอบแล้ว เป็นพระรัศมี
มีประมาณเท่าลำตาลหุ้ม พุ่งตรงไปข้างหน้าที่เดียว ฯ พระนครทั้งสี่ แยกตื่นกันแล้ว ฯ
บรรดาคณ ๑๘ โกฏิ ภายในเมือง ๘ โกฏิ ภายนอกเมือง ๘ โกฏิ ชาย หรือ หญิง แม้คนหนึ่ง
ชื่อว่าถือภิกษาแล้ว จะไม่ออกไป ไม่มี ฯ

พระราชปริยัติโมลี อากาศโร วัดชนะสงคราม
สนามหลวงแผนกบาลี

แปล.
ตรวจแก้.